

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія європейської культури

Спеціальність 032 Історія та археологія

Історико-філософський факультет

2017 – 2018 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«___»_____ 20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія європейської культури

Спеціальність 032 Історія та археологія

Історико-філософський факультет

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма Історія європейської культури для студентів за спеціальністю 032 Історія та археологія

Розробники: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Голованов Сергій Олександрович

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол від 18 вересня 2017 року № _2_

Завідувач кафедри всесвітньої історії _____ І.В.Срібняк
(підпис)

© _____, 2017 р.

© _____, 2018 р.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Структура навчальної дисципліни	8
5. Теми лабораторних занять	9
6. Теми практичних занять.....	9
7. Теми семінарських занять	9
8. Самостійна робота	10
9. Індивідуальні завдання	11
10. Навчально-методична карта дисципліни.....	13
11. Методи навчання	14
12. Методичне забезпечення курсу	14
13. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	15
14. Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою	16
15. Рекомендована література.....	17

1. Опис навчальної дисципліни

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: <i>6 кредитів</i>	Шифр та назва напрямку: <i>0203 Гуманітарні науки</i>	Частина програми (нормативна, вибір закладу, вибір студента): нормативна
Кількість змістовних модулів: <i>6 модулів.</i>	032 Історія та археологія	Рік підготовки: 2. Семестр: 3.
Загальний обсяг дисципліни: <i>180 годин.</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр».	Аудиторні заняття: <i>84 год.</i> З них: Лекції: <i>42 год.</i> Семінарські заняття: <i>42 год.</i>
Кількість тижневих годин: <i>5 години.</i>		Самостійна робота: <i>84 год.</i> Модульний контроль: <i>12 год.</i> Вид контролю: <i>залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів духовної культури розвиненої особистості; створення світоглядних передумов для розуміння шляхів розвитку духовної культури країн Європи протягом історичного розвитку європейських народів, допомогти студентам усвідомити себе суб'єктом культурної творчості.

Завдання:

- Ознайомлення студентів із загальними напрямками та закономірностями процесу розвитку європейської культури;
- Розкриття характеру зв'язків між культурними надбаннями народів Європи;
- Визначення основних підходів до розуміння сучасних проблем європейської культури;
- Висвітлення процесу розвитку окремих видів мистецтва народів Європи.

Навчальні результати / досягнення:

В процесі роботи над навчальним курсом студенти мають досягти таких результатів:

- Оволодіти основними поняттями та термінологією навчальної дисципліни;
- Навчитися розуміти причини та основні закономірності процесів, які відбувалися в сфері духовної культури людства протягом усієї історії розвитку;
- навчитися розпізнавати імена видатних діячів духовної культури людства;
- вміти надати характеристику творчій діяльності видатних майстрів мистецтва;
- навчитися розуміти характер взаємозв'язків та співвідношення змісту та характеру національних та загальносвітової культури;
- ознайомитися з методикою опрацювання наукової літератури та джерельних публікацій з дисципліни.
- Навчитися вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- Вміти застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання;
- надавати кваліфіковані консультації з проблем та питань, що вивчаються в межах курсу

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Культура первісного ладу

Тема 1. Культура первісного ладу

Виникнення релігії в первісному суспільстві. Поява елементів наукових знань. Формування основ образної творчості. Шляхи формування писемності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Культура Еллади стародавнього періоду

Тема 2. Становлення культури Стародавньої Греції. Культура «гомерівського періоду»

Природні умови Балканського півострова та їх вплив на зміст і розвиток античної культури. Егейська та мікенська культури. Формування грецького етносу, мови та писемності. Зміст художньої культури «гомерівського періоду»

Тема 3. Культура Стародавньої Греції Архаїчного періоду

Формування античного міста. Формування античного суспільства. Загальногрецькі свята та ігри. Становлення архітектури Стародавньої Греції. Виникнення та розвиток античного театру.

Тема 4. Культура Стародавньої Греції класичного періоду

Становлення давньогрецької релігії. Філософія класичного періоду. Мистецтво класичної доби. Драматургія античної Греції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Культура Греції елліністичного періоду.

Тема 5. Культура Греції елліністичного періоду

Загальна характеристика елліністичної культури. Наука та філософія елліністичного світу. Мистецтво скульптури. Архітектура доби еллінізму. Грецька філософія доби еллінізму. Епікур.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Культура Стародавнього Риму

Тема 6. Культура Стародавнього Риму республіканського періоду

Місто Рим, побут і повсякденне життя римлян. Римська релігія. Звичаї, свята державна влада. Наука в Римі. Римська філософія. Мистецтво в Римі.

Тема 7. Римська культура періоду імперії.

Римська релігія. Звичаї, свята державна влада. Наука в Римі. Римська філософія. Мистецтво в Римі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Культура середньовічної Європи

Тема 8. Культура середньовічної Європи

Християнство і формування нового світосприймання. Формування середньовічної духовної культури. Романський та готичний стилі у мистецтві. Середньовічна освіта.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Культура Європи Нового та Новітнього часу

Тема 9. Культура доби Відродження

Історичні передумови виникнення культури Відродження. Періодизація культури Відродження. Проторенесанс. Ранній Ренесанс. Високе Відродження. Пізнє Відродження. Загальний внесок Відродження у світовий культурний розвиток.

Тема 10. Європейська культура ХХ-ХХІ століть.

Напрями розвитку культури у ХХ ст. Культура модернізму та її течії. Розвиток мистецтва у ХХ ст.: література; театральне мистецтво; мистецтво кіно і телебачення; музика, її різновиди та жанри.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		сам.	м.к.	інд.	с.р.	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Культура первісного ладу						
Тема 1. Культура первісного ладу	24	4	4	2		14
Разом за змістовим модулем 1	24	4	4	2		14
Модуль 2.						
Змістовий модуль 2. Культура Еллади стародавнього періоду						
Тема 2. Становлення культури Стародавньої Греції. Культура «гомерівського періоду»	11	2	2			7
Тема 3. Культура Стародавньої Греції Архаїчного періоду	8	4	4			
Тема 4. Культура Стародавньої Греції класичного періоду Становлення давньогрецької релігії. Філософія класичного періоду. Мистецтво класичної доби. Драматургія античної Греції.	27	4	4	2		7
Разом за змістовим модулем 2	36	10	10	2		14
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Культура Греції елліністичного періоду.						
Тема 5. Культура Греції елліністичного періоду	24	4	4	2		14
Разом за змістовим модулем 3	24	4	4	2		14
Модуль 4						
Змістовий модуль 4. Культура Стародавнього Риму						
Тема 6. Культура Стародавнього Риму республіканського періоду	15	4	4			7
Тема 7. Римська культура періоду імперії.	21	6	6	2		7
Разом за змістовим модулем 4	36	10	10	2		14
Модуль 5						
Змістовий модуль 5. Культура середньовічної Європи						
Тема 8. Культура середньовічної Європи	24	4	4	2		14
Разом за змістовим модулем 5	24	4	4	2		14
Модуль 6						
Змістовий модуль 6. Культура Європи Нового та Новітнього часу						
Тема 9. Культура доби Відродження	15	4	4			7
Тема 10. Європейська культура XX-XXI століть.	21	6	6	2		7
Разом за змістовим модулем 6	36	10	10	2		14
Разом за семестр	180	42	42	12		84
Семестровий контроль						
Усього годин	180	42	42	12		84

5. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

6. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Культура первісного ладу		
1	Культура первісного суспільства	4
	Разом за змістовим модулем 1	4
Змістовий модуль 2. Культура Еллади стародавнього періоду		
2	Культура «гомерівського періоду»	2
3	Культура Греції архаїчного періоду	4
4	Культура Стародавньої Греції класичного періоду	4
	Разом за змістовим модулем 2	10
Змістовий модуль 3. Культура Греції елліністичного періоду		
5	Культура Греції періоду еллінізму	4
	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. Культура Стародавнього Риму		
6	Культура Стародавнього Риму республіканського періоду	4
7	Римська культура періоду імперії.	6
	Разом за змістовим модулем 4	10
Змістовий модуль 5. Культура середньовічної Європи		
8	Європейське середньовіччя. Романський та готичний періоди культури	4
	Разом за змістовим модулем 5	4
Змістовий модуль 6. Культура Європи Нового та Новітнього часу		
9	Культура європейського Відродження	4
10	Світова культура XX ст.	6
	Разом за змістовим модулем 6	10
	Разом	42

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Культура первісного ладу			
1	Культура первісного ладу	14	5
	Разом за змістовим модулем 1	14	5
Змістовий модуль 2. Культура Еллади стародавнього періоду			
2	Становлення культури Стародавньої Греції. Культура «гомерівського періоду»	7	5
3	Культура Стародавньої Греції Архаїчного періоду		
4	Культура Стародавньої Греції класичного періоду Становлення давньогрецької релігії. Філософія класичного періоду. Мистецтво класичної доби. Драматургія античної Греції.	7	5
	Разом за змістовим модулем 2	14	10
Змістовий модуль 3. Культура Греції елліністичного періоду			
5	Культура Греції елліністичного періоду	14	5
	Разом за змістовим модулем 3	14	5
Змістовий модуль 4. Культура Стародавнього Риму			
6	Культура Стародавнього Риму республіканського періоду	7	5
7	Римська культура періоду імперії.	7	5
	Разом за змістовим модулем 4	14	10
Змістовий модуль 5. Культура середньовічної Європи			
8	Європейське середньовіччя. Романський та готичний періоди культури	14	5
	Разом за змістовим модулем 5	14	5
Змістовий модуль 6. Культура Європи Нового та Новітнього часу			
9	Культура європейського Відродження	7	5
10	Світова культура XX ст.	7	5
	Разом за змістовим модулем 6	14	10
	Разом за семестр	84	45

9. Індивідуальні завдання

Мета ІНДЗ: Поглиблення знань з найбільш важливих питань та проблем, що потребують глибокого осмислення та аналізу. Завдання готується у вигляді захисту ідей та обраних тем.

Зміст ІНДЗ: Особливості формування та розвитку міжнародних відносин. Основні положення пробудови та організації роботи дипломатичної служби. Правове регулювання діяльності дипломатичних установ.

Види ІНДЗ та система їх оцінювання:

- публічний захист ідеї (5 бали);
- участь у круглому столі (5 бали);
- робота над проектом (5 бали).

Орієнтовна структура ІНДЗ:

Структура роботи:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Основний зміст роботи, який складається з розділів.
5. Висновки.
6. Список використаної літератури.
7. Додатки (якщо є).

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Критерії	Максимальна кількість балів
1.	Розкриття основного змісту проблеми	10
2.	Визначення умов, в яких розвивалися події та їх аналіз	10
3.	Визначення значення та ролі події в історичному процесі	10
	Разом	30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів	Оцінка за традиційною системою
Високий	30	Відмінно
Достатній	25	Добре
Середній	20	Задовільно
Низький	15	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Історія стародавнього світу».

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (індз)

1. Виникнення культури. Особливості первісної культури.
2. Процес виникнення релігії в первісному суспільстві.
3. Форми писемності в стародавньому суспільстві.
4. Поняття «матеріальна» та «духовна» культури.
5. Поняття «культура».
6. Виникнення літератури в Стародавній Греції.
7. Філософія Стародавньої Греції.
8. Давньогрецька архітектура.

9. Театр Стародавньої Греції.
10. Культура елліністичної доби. Загальна характеристика.
11. Елліністична література.
12. Архітектура періоду еллінізму
13. Театр Стародавнього Риму.
14. Архітектура Стародавнього Риму.
15. Філософія Стародавнього Риму.
16. Джерела виникнення християнства в I ст.
17. Візантійський іконопис.
18. Іконоборський рух у Візантії.
19. Архітектура та живопис Візантії V-VIII ст.
20. Наука та ремесла у Візантії.
21. Внесок Візантії у європейську культуру.
22. Романський стиль в мистецтві європейського середньовіччя.
23. Готичний стиль в середньовічному мистецтві.
24. Національний героїчний епос середньовічної Європи.
25. Поезія вагантів.
26. Лицарський роман.
27. Норми лицарського етикету.
28. Виникнення книгодрукування в Європі. Діяльність Іоанна Гуттенберга.
29. Шляхи формування передумов європейського Відродження.
30. Періодизація Відродження.
31. Філософія Відродження.
32. Італійський живопис Високого Відродження.
33. Творчість Шекспіра.
34. Театр Англії часів Відродження.
35. Література Відродження.
36. Іспанський живопис доби «бароко».
37. Європейський театр доби Просвітництва.
38. Ідеї Просвітництва в літературі.
39. Розвиток європейської науки та техніки в XIX ст.
40. Література напряму романтизму в Європі.
41. Причини виникнення модернізму.
42. Естетичні принципи модернізму.
43. Художні течії модернізму. Загальна характеристика.
44. Європейський живопис модернізму.
45. Європейська література модернізму.
46. Характеристика масової культури.
47. Шляхи розвитку театрального мистецтва Європи в XX ст.
48. Характеристика театральної системи К.С.Станіславського.
49. Сучасний європейський театр.
50. Музика XX ст. Її жанри.

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: **180 год.**

З них: лекції (**42 год.**), семінарські заняття (**42 год.**),

самостійна робота (**84 год.**),

модульний контроль (**12 год.**), семестровий контроль - залік

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I Культура первісного ладу	Змістовий модуль II Культура Еллади стародавнього періоду			Змістовий модуль III Культура Греції елліністичного періоду.	Змістовий модуль IV Культура Стародавнього Риму		Змістовий модуль V Культура середньовічної Європи	Змістовий модуль VI Культура Європи Нового та Новітнього часу	
Лекції (теми, бали)	Культура первісного ладу 1	Становлення культури Стародавньої Греції. Культура «гомерівського періоду» 1	Культура Стародавньої Греції Архаїчного періоду 1	Культура Стародавньої Греції класичного періоду 1	Культура Греції елліністичного періоду 1	Культура Стародавнього Риму республіканського періоду 1	Римська культура періоду імперії. 1	Культура середньовічної Європи 1	Культура доби Відродження 1	Європейська культура XX-XXI століть. 1
Семінарські заняття (теми, бали)	Культура первісного ладу 1	Культура «гомерівського періоду» 1	Культура Греції архаїчного періоду 1	Культура Стародавньої Греції класичного періоду 1	Культура Греції елліністичного періоду 1	Культура Стародавнього Риму республіканського періоду 1	Римська культура періоду імперії. 1	Європейське середньовіччя. Романський та готичний періоди культури 1	Культура європейського Відродження 1	Світова культура XX ст. 1
СР (бали)	5	10			5	10		5	10	
Поточний контроль	Відповідь на семінарському занятті – 10									
Модульний контроль	Модульна контрольна робота – 25	Модульна контрольна робота – 25			Модульна контрольна робота – 25	Модульна контрольна робота – 25		Модульна контрольна робота – 25	Модульна контрольна робота – 25	
Підсумковий	залік									

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

12. Методичне забезпечення курсу

1. Ілюстративні матеріали:
 - Репродукції картин майстрів Італійського Відродження.
 - Фотографії пам'яток архітектури середньовічної епохи та доби Відродження.
 - Зображення творів скульптури митців Європейської культури.
2. Набір комп'ютерних презентацій
 - Пантеон грецьких богів;
 - Скульптура античної Греції;
 - Давньогрецький алфавіт.

13. Система поточного і підсумкового контролю знань

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна Кількість балів за одиницю	Тема 1	Разом за I модуль	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Разом за II модуль	Тема 5	Разом за III модуль	Тема 6	Тема 7	Разом за IV модуль	Тема 8	Разом за V модуль	Тема 9	Тема 10	Разом за VI модуль	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	10
2.	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	10
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	5	5	5		5	10	5	5	5	5	10	5	5	5	5	10	45
4.	Робота на семінарському занятті	10	10	10	10	10	10	30	10	10	10	10	20	10	10	10	10	20	100
7.	Написання модульної контрольної роботи	25	25	25			25	25	25	25		25	25	25	25		25	25	150
8.	Екзамен	40																	
9.	Підсумок (максимальний)		42	42	17	17	42	71	42	42	17	42	59	42	42	17	42	59	315
		<i>Коефіцієнт - 315/60 = 5,25</i>																	

14. Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

15. Рекомендована література

1. Антонович Е.В. Передхристиянська релігія українського народу // Українська культура: Лекції / За ред. Д.Антоновича. – К., 1993.
2. Арнольд А.И. Введение в культурологию. – М.,1993.
3. Арутюнов С.А. Народы и культуры: развитие и взаимодействие. – М.,1989.
4. Белик А.А. Культурология Антропологические теории культур. – М.,1998.
5. Белова Т. Культура и власть. – М.,1991.
6. Бердяев Н.А. Философия творчества, культуры и искусства. В 2 т. – М.,1994.
7. Библер В.С. Цивилизация и культура. – М.,1993.
8. Бобахо В.А., Левикова С.И. Культурология. – М.,2000.
9. Братасюк М.Г. Культура і національне відчуження. – К.,1994.
10. Булатов М.О. Категорії в контексті культури // Філософ. думка. – 1980. – №2.
11. Бурлина Е.Я. Человеческое в культуре и, культурное в человеке. – М.,1991.
12. Гончаренко М. Українська культура серед інших культур світу // Слово і час. – 1991. – №5.
13. Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры. – М.,1985.
14. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры. – М., 1984.
15. Гуревич П.С. Культурология. – М., 1996.
16. Гуревич П.С. Философия культуры. – М., 1995.
17. Давидович В.Є. Філософія – людина – культура: Історико-філософські етюди // Філософ. думка. – 1984. – №2.
18. Дзюба І. “Українська культура” в контексті світової культури // Українська культура. Лекції За ред. Д.Антоновича; Упоряд. С.В. Ульяновська. – К., 1993.
19. Дзюба І. Чи усвідомлюємо національну культуру як цілісність ? // Культурне життя. – 1989 р. 24 січня.
20. Діалектика художнього пошуку. – К., 1989.
21. Жмир В.Ф. На шляху до себе // Філософ. і соціолог. думка. – 1991. – № 1.
22. Ерасов Б.С. Социальная культурология: В 2 ч. – М.,1994.
23. Йолон П.Ф., Крымский С.Б., Парахонский Б.А. Рациональность в науке и культуре. – Киев,1989.
24. Кант И. Сочинения в 6 т. – М.,1963-1966.
25. Кармин А.С. Основы культурологии. Морфология культуры. – СПб.,1997.
26. Колодний А.М. Релігія і національна свідомість українців. – К., 1990.
27. Культурология. Основы теории и истории культуры / Под ред. И.Ф. Кефели. – СПб, 1996.
28. Культурология. Курс лекций / Под ред. А.А.Радугина. – М.,1997.
29. Левчук Л.Т., Кучерюк Д.Ю., Панченко В.І. Эстетика. – К.,1997
30. Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. – М.,1991.
31. Лотман Ю.М. Культура и взрыв. – М., 1992.
32. Мамонтов С.П. Основы культурологии. – М.: РОУ, 1996.
33. Марков А.П. Отечественная культура как предмет культурологии. – СПб., 1996.
34. Могильний А.П. Культура і особистість. – К., 2002.
35. Новиченко Л.М., Русанівський В.М., Толочко П.П. Українська національна культура: минуле, сучасне, майбутнє. – К., 1990.
36. Основы художньої культури. Ч.1: Теорія та історія світової художньої культури / За ред. В.О.Лозового, Л.В.Анучиної. – Харків,1997.
37. Осічнюк Ю.В. Суспільний ідеал і соціальна активність особи. – К., 1974.
38. Основы психологии: підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А.Роменця – К., 1995.
39. Парахонський Б.О. Слово у світоглядному контексті культури // Філософ. думка. – 1982. – №5.
40. Платон. Диалоги. – М.,1986.
41. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – К.,1994.
42. Роменець В.А. Психологія творчості. – К., 1973.

43. Свидло Н.С., Феоктистов А.М. Предмет и методология истории и теории мировой и отечественной культуры. – Киев, 1990.
44. Семенцов В.С. Проблема трансляции традиционной культуры на примере судьбы Бхагаватгиты. – М., 1988.
45. Слейгл Д.Р. Искусственный интеллект. – М., 1973.
46. Сорокин Ю.И., Морковкина И.Ю. Типы китайской символики в языке и культуре // Этнопсихоллингвистика. – М., 1988.
47. Спиноза Б. Избр. произв. – М., 1957.
48. Тейлор Э.Б. Первобытная культура. – М., 1989.
49. Творчество и культура: развитие таланта в искусстве и культуре // Вопр. психологии. – 1997. – № 2.
50. Тейар де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
51. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. – М., 1976.
52. Толочко Древняя Русь. – Киев, 1987.
53. Топоров В.Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ. М., 1995.
54. Традиции в истории культуры. – М., 1978.
55. Українська культура: Лекції / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
56. Українська культура: історія і сучасність. – Л., 1994.
57. Українська художня культура / За ред. І.Ф. Ляшенка. – К., 1996.
58. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1996.
59. Фейербах Л. Избр. филос. произведения. – М., 1955.
60. Философия и культура. – М., 1987.
61. Філософський словник / За ред. В.І. Шинкарука. – К., 1986.
62. Франк С.Л. Душа человека. Опыт введения в философскую психологию. – М., 1917.
63. Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1990.
64. Хейзинга Й. В тени завтрашнего дня // Homo Ludens. – М., 1992.
65. Хейзинга Й. Осень средневековья. – М., 1988.
66. Художественный язык средневековья. – М., 1982.
67. Чижевський Д.І. Історія української літератури (від початку до доби реалізму). – Т., 1994.
68. Шпенглер О. Закат Европы. Т.2. Судьба искусства и культуры в западноевропейской мысли XX в. – М., 1979.
69. Щученко В.С. До питання про сучасність культури // Філософ. думка. – 1988. – № 5.
70. Юнг К. Аналитическая психология // История зарубежной психологии: 30 – 60-е годы XX века: Тексты. – М., 1986.
71. Юм Д. Трактат о человеческой природе или Попытка применить основанный на опыте метод рассуждения к моральным предметам // Соч. – М., 1965. – Т.1.
72. Якобсон П.М. Психология художественного творчества. – М., 1971.
73. Sartre J.-P. Critique de la raison dialectique. – Paris, 1960.–Т. 1.
74. Sartre J.-P. L'etre et neant. – Paris, 1955.